

Posudek školitele

Martin Hanker, 2015, *Bájná říše Šambhala: Od původního mýtu k soudobým trendům*. Bakalářská práce, Ústav jižní a centrální Asie, FF UK, Praha, 55 str.

Bakalářská práce se dotýká velmi zajímavého tématu utopické říše, které přesahuje užší oblast tibetanistiky. Utopické říše se objevují v řadě lidských společností a zdají se být tedy univerzálnějším prvkem lidských kultur. Autor práce si toto dobře uvědomuje a snaží se zasadit svoje pojednání o Šambhale do obecnějšího rámce. Rozsah bakalářské práce sice neumožňuje nějakou podrobnější obecnější analýzu, ale velmi oceňuji to, že se Martin Hanker pokouší nahlížet Šambhalu v takovémto obecnějším kontextu. Poukazuje na obecnější charakter utopických říší a jeho práce obsahuje příklady analogií k Šambhale ze zemí Tibetu geograficky bližších i vzdálenějších.

Jako školitel musím Martina Hankera pochválit za dobrou spolupráci. Konzultoval se mnou některé technické detaily práce (citace, přepisy), ale v jisté fázi i vlastní rozvržení práce. Mé rady a doporučení byly pouze obecnějšího charakteru, v konkrétním zpracování jsou výsledkem autorovy samostatné práce.

Vlastní práce začíná představením existující literatury k tématu, která je rozdělená na primární prameny, akademickou sekundární literaturu a neakademické zdroje. Ve druhé části nahlíží Šambhalu z hlediska vývoje představ o ní. Obsahuje tak části věnované obecněji indickým pramenům, které lze nahlížet jako zárodky specificky tibetského chápání Šambhaly. To však částečně čerpá z buddhistických pramenů, zejména tantry soustředěné kolem božstva Kálačakry. Okolnosti vzniku této tantrické tradice jsou poněkud zamlžené. Jistě se objevila v Indii nepříliš dluho před tím, než byla přeložena do tibetštiny (a to několika překladateli). Ovšem v této tantrické tradici nelze vyloučit ani vlivy z Centrální Asie.

Poslední část je věnovaná přítomnosti představ o Šambhale v západních společnostech. Po mapování počátků vědomostí o Šambhale se dotýká zejména kdysi velmi vlivného románu *Ztracený obzor* (*Lost Horizon*) z pera Jamese Hiltona

z roku 1933. Hlavním tématem románu je idealizovaná říše (respektive klášter) Šangri-la nacházející se v Tibetu, která je výmluvným svědectvím náchylnosti západních společností k utopickým konceptům. Tibetské informace o Šambhale zřetelně inspirovaly dobové mysticko-okultistické vylíčení utopického kraje Šangri-la, ve kterém se s nebývalou jasností odhalují některé z významných rysů myšlení západních společností. Takových ilustrativních případů by se našlo i více, napadá mě dosud málo zpracovaný příběh západního hledání Yettiho v Tibetu. Případy tohoto typu jsou cenné především pro obnažení charakteru západní civilizace.

Martin Hanker poté přibližuje další ze západních utopií spojených se sérií bestsellerů údajného Lobsanga Rampy (ve skutečnosti však instalátéra Cyrila Hoskina). V nich se přímo o Šambhale nehovoří, ale jakoby se náhle utopická říše Šangri-la z přiznaně fiktivního románu rozšířila na celý Tibet. Namísto fikce je pak takovýto utopický obraz Tibetu představený jako realita.

Práce se poté zabývá stručným přehledem toho, jak se odkaz říše Šambhaly stal nástrojem různých utopií v západním prostředí. Autor konstatuje, že jeho vliv je stále pozorovatelný ve vztahu většinových společností k Tibetu, ale v západním prostředí se proměňuje i v lukrativní obchodní artikl.

Po stručném závěru shrnujícím cíle a poznatky vzešlé z práce následují i dvě přílohy. První z nich seznam vládců Šambhaly zkompilovaný na základě několika pramenů. Druhou přílohou je krátké vylíčení budoucí bitvy mezi barbary a obyvateli Šambhaly přeložené z tibetského textu věnovaného Kálačakra-tantře. S některými výrazy a větami tohoto relativně obtížného textu jsem autorovi pomáhal.

Při shrnutí lze konstatovat, že práce je zdařile napsaná. Struktura textu je velmi jasná a přehledná. Umožňuje čtenáře vnést v zajímavé intelektuální dobrodružství vývoje náhledů na jednu utopickou zemi a její proměňující se podoby. Velmi pozitivně se na práci projevuje to, že autor čerpá z relativně velkého počtu solidní literatury. Přestože je práce v podstatě kompilací, shrnuje v ní informace a náhledy množství autorů. Text se hemží sanstrtskými a tibetskými výrazy, chyby v jejich prepisech se však objevují jen zcela výjimečně a jen v počtu několika mála případů (např. str. 19: správně Maňdžuší, str. 20: správně Džambudvípa, str. 24: správně *g.yung drung bon*, str. 32: *kla klo lne kla klosl*, str. 51: správně Jamántaka). Podobně je tomu i s prohřešky proti češtině, které tak lze považovat spíše za překlepy (např. str. 38: monasty(!)cismus, str. 29: starých ř(!)eků). V textu se taktéž

jen velmi výjimečně objevují chybná tvrzení (např. str. 17...převládající tradice Gelugpy je hlavním nositelem tohoto učení /Kálačakratantry/ již od počátku jeho uvedení do Tibetu... – tradice Gelugpy se objevuje až v 15. století, ale Kálačakra-tantra už ve století 11.).

Závěrem mohu konstatovat, že práce splňuje nároky kladené na bakalářskou práci a navrhuji hodnocení *výborně*.

V Praze 25. 8. 2015

doc. Daniel Beroušek, Ph.D

ÚJCA, FF UK